

Nagykanizsai Javítóintézet

**Szakértői és Mentálhigiénés
csoport Szakmai Programja**

2015.

Szakmai Program 1. sz. mellélete

Hatályba lépett: 2015.

I.

Szakértői és mentálhigiénés csoport Szakmai Programja

A szakértői és mentálhigiénés munkának szervesen kell beágyazódnia az intézet tevékenységének egészébe.

Az intézet feladatainak jellegéből adódóan a csoport, különböző képesítésű szakemberekből áll:

- klinikai és mentálhigiéniai gyermek- és ifjúsági szakpszichológus,
- tanácsadó szakpszichológus,
- pszichológus,
- orvos,
- gyógypedagógus,
- fejlesztő pedagógus,
- egészségfejlesztő mentálhigiénikus, lelkész,
- drámapedagógus.

A szakértői és mentálhigiénés csoport feladat - és témaorientáltan intézeten belüli és külső szakemberekből munkacsoportokat is szervezhet pályázatok írására, kísérleti programok kipróbálására, felmérések, kutatások, elemzések elvégzésére, szakmai és tudományos előadások, konferenciák szervezésére stb.

A szakértői és mentálhigiénés munka célja

1. Szakvéleményekkel, szakmai és módszertani elemzésekkel, új korszerű módszerek kipróbálásával, bevezetésével, javaslatok kidolgozásával megalapozni, biztosítani az intézményben folyó szakmai munka minőségét, meghatározni a továbbfejlesztés irányait, szakmailag előkészíteni a fiatalkorúak ügyében hozott döntéseket, biztosítani azok szakszerűségét, megalapozni a fiatalok nevelésének szükségleteikhez igazodó tervezését.
2. A fiatalkorúak nevelése, személyiségzavaraik enyhítése, kezelése, lelki egészségfejlesztés, lelki gondozás.

3. A dolgozók továbbképzésében való részvétellel segítse elő a problémamegoldó, konfliktuskezelő készség fejlesztését és a kifáradás megelőzését, a tudatos és célzatos foglalkozásvezetés repertoárjának bővítését.
4. Szupervízióval és esetelemzésekkel járuljon hozzá a munka szakszerűbbé tételéhez.
5. Erkölcsi és vallási ismeretek közvetítése, alkalmak szervezése, lebonyolítása.
6. Drámapedagógiai foglalkozások, korrekciós nevelés, tehetséggondozás.

Pszichológiai vizsgálatok – véleményezések

Célja:

- A fiatalkorúak személyiségvizsgálata során feltárni a fiatalkorú személyiségének jellemzőit, zavarait, azok okait, tüneteit, a személyiségfejlesztés módszereit, ezzel megalapozva a fiatalkorú nevelésének tervezését, illetve az elhelyezése és egyéb ügyben hozott döntéseket.
- Megállapítani, hogy a javítóintézeti nevelés folyamatában, illetve annak befejezésekor milyen fejlődés, változás, vagy eredménytelenség mutatkozik a fiatal személyiség fejlődésében, ennek mi az oka, okai.
- Megállapítani, hogy a fiatalkorú személyiségében melyek a kiemelten korrekcióra szoruló területek, s javaslatot megfogalmazni ennek kezelésére, gyógyítására, a bánásmódra, különös tekintettel a szenvedélybetegségekre, az öngyilkossági veszélyekre utaló jelekre, az agresszió kezelésére stb.

Feladat:

- A pszichológiai vizsgálatot minden befogadott fiatal esetében el kell készíteni, a véleményezést írásba kell foglalni.
- A pszichológiai vélemény megállapításait, javaslatait a fiatalkorú csoportba való elhelyezésénél, nevelési terve készítésénél figyelembe kell venni.
- Amennyiben szükséges, a pszichológus javaslatára az orvos megszervezi a fiatalkorú pszichiátriai vizsgálatát.

- Pszichológiai véleményt kell készíteni a javítóintézeti nevelésre utalt fiatalok ideiglenes vagy végleges elbocsátásának előkészítésekor a büntetés-végrehajtási bíróság számára.
- Pszichológiai véleményt kell adni a fiatalok zárt részlegbe történő elhelyezéséhez, s a másik csoportba történő áthelyezéséhez.

Terápia

Célja:

- személyiségfejlődés korrekciója, személyiségzavar enyhítése,
- beilleszkedési - és magatartási zavar csökkentése,
- problémamegoldó és konfliktuskezelő képesség fejlesztése,
- szociális készségek fejlesztése,
- traumák feldolgozása, szorongások oldása, az indulatok, feszültségek levezetése,
- az önismeret, önbizalom, önértékelés fejlesztése, a hibás viszonyulási rendszer korrigálása, pozitív értékek és normák közvetítése és elfogadtatása,
- szenvedélybetegség gyógyítása,
- a dolgozóknak szervezett tréningekkel segítse elő a kifáradás megelőzését, a szakmai identitástudat fejlődését, erősítse a problémakezelő és problémamegoldó készséget, fejlessze a kommunikációs képességet.

Feladat:

- Azoknál a fiataloknál, akiknél a pszichológiai vizsgálat alapján terápia indokolt, ennek tervét a pszichológus elkészíti, ütemezi, lebonyolítja. Megtervezi, mely problémacsoportok igényelnek egyéni, melyek csoportterápiát.

Alapelv: külön szakmai szabályok szerint csak pszichológus, vagy képzett tréner vezetheti.

A tréningeket, csoportmunkát évente kell tervezni a dolgozók számára. Típusát, időtartamát, az érintett szakmai csoportok kiválasztását az aktuális problémák figyelembe vételével kell megtervezni.

A fiatalok számára ciklusonként célszerű tervezni. Egy – egy típusú tréning ismétlődően új-és új csoportok számára is szervezhető.

Módszer

- egyéni terápia,
- csoportterápia,
- pszichoterápia a terápiás munka speciális módszereivel.

Javasolt tréningek, csoportfoglalkozások

- önismereti, személyiségfejlesztő tréning,
- kommunikációs készségfejlesztő tréning,
- konfliktuskezelő tréning,
- szabad- interakciós csoport,
- drogprevenációs csoportmunka,
- burn-out tréning,
- mozgásfejlesztő terápia,
- mentálhigiénikus, lelkész által vezetett csoportos foglalkozások,
- drámapedagógiai foglalkozások,
- családi konzultáció.

Egyéni foglalkozások, beszélgetések (pszichológus, mentálhigiénikus, lelkész által vezetett)

Célja:

- Segítse elő olyan, a mindennapi élet során felmerülő, a csoportokban kialakult akut, az ottani nevelési eszközökkel aktuálisan nem kezelhető problémák, konfliktusok megoldását, amely esetekben egy-egy személy csoportból való kiemelése és megnyugtatása a krízishelyzet enyhítését vagy megszüntetését jelentheti.
- Teremtsen lehetőséget, hogy a fiatalok igény szerint lelki problémáikat pszichológussal, lelkésszel megbeszélhessék.

- Tervezetten, meghatározott céllal folytatott egyéni foglalkozásokkal segítse a különösen nehezen kezelhető fiatakorúak nevelését, viselkedéskorrekcióját.
- Az egyéni foglalkozások tapasztalatai alapján a pszichológus, mentálhigiénikus, gyógypedagógus adjon tanácsot a nevelő, gyermekfelügyelő számára a problémakezelés módjára vonatkozóan.

Feladat és tervezése

Az egyéni foglalkozásokat, beszélgetéseket is tervezni kell (rövidtávú tervezés). Amennyiben ez nem lehetséges akut probléma esetén a nevelő, gyermekfelügyelő jelzi az igényt, megnevezve annak indokát. A fiatal maga is kérheti az egyéni beszélgetést.

Módszer

A beszélgetés alapján visszajelzés szükséges a nevelők felé. Nem a beszélgetés tartalmát, hanem annak tanulságait, a problémát kiváltó okokat, a megoldást illetően.

Az egyéni beszélgetések esetkörei

- családi kapcsolatok nehézsége, vagy megszakadása,
- családi és /vagy párkapcsolati konfliktusok, krízisek,
- korábbi traumatikus életesemények,
- hangulat- (affektív-) zavarok,
- szorongásos tünetek,
- önértékelés zavarai,
- pszichoaktív szerek használatával összefüggő zavarok,
- öngyilkossági gondolatok,
- alvászavar,
- pszichoszomatikus problémák,
- a csoportba való beilleszkedés nehézségei,
- konfliktuskezelési nehézségek,
- bántalmazás a csoportban (bántalmazó és elszenvedő),

- bullying (áldozat, támadó, szemlélő, csatlakozó, segítő),
- tárgyalással és/vagy szabadulással kapcsolatos problémák,
- jövőtervezés (célok, lehetőségek).

II.

Gyógypedagógiai tevékenység

Célja:

- Gyógypedagógiai szakvélemény készüljön a befogadást követően azokról a fiatalokról, akiknél a megfigyelések és egyéb szakvizsgálatok alapján a fogyatékoság vélelmezett, illetve bebizonyosodott.
- A szakvéleményben foglaltak alapján, a fiatal fogyatékoságának fokát, tényleges fejlettségi és tudásszintjét, teherbíró képességét figyelembe véve lehessen tervezni oktatását, képzését, egyéni fejlesztését.
- A gyógypedagógia speciális módszereivel és eszközrendszerének alkalmazásával az sajátos nevelési igényű tanulók nehezített beilleszkedésének enyhítése, a sérüléseket kísérő részképesség kiesések, motivációs – figyelem– koncentrációs zavarok korrigálása.
- A gyógypedagógia speciális módszereivel személyiségkorrekció annak érdekében, hogy integrálódni tudjanak az épek közösségébe.

Feladat és tervezése:

- az egyéni nevelési tervben a gyógypedagógiai szakvéleményt figyelembe kell venni,
- ha a fiatalok egyéni gyógypedagógiai foglalkozást igényel, erről a gyógypedagógus elkészíti a tervet.
- tanulási sikertelenség okainak feltárása, csökkentése, kompenzálása, korrekciós terv kidolgozása,
- beilleszkedési, viselkedési problémákkal küzdő tanulók gondozása,

- differenciáldiagnózis,
- közösség szervezés, osztály-csoportépítés,
- nevelési problémák folyamatos konzultálása, hospitálás. szupervízió. Biztosítani az intézményben dolgozó szakemberek számára a napi aktuális oktatási- nevelési problémák megbeszélését,
- munkatársak, csoportok eredményes kommunikációjának támogatása,
- vizsgálatok, mérések elvégzése (szakmai, etikai normák betartásával),
- javaslattevés további vizsgálatok elvégzésére. Komplex illetve kiegészítő vizsgálatokra való javaslattevés,
- vizsgálatok, konzultáció, megfigyelés alapján fejlesztésre való csoportbeosztás,
- szakvélemény írása szükség esetén.

Módszer

A gyógypedagógia speciális módszerei, bizonyos képességek zavara esetén (pl. tanulási zavar) meghatározott időtartamban a fiatalok oktatását egyéni oktatási program szerint végzi a gyógypedagógus.

III.

A Szakértői és mentálhigiénés csoportban végzett orvosi tevékenység

Feladatok:

1. Az intézetben elhelyezett fiatalok egészségét károsító tényezők feltárása, azok elhárítása.

A javítóintézetbe beutalt fiatal vizsgálata még a befogadó csoportba kerülése előtt:

- esetleges külsérelmi nyomok,
- közösségben való tartózkodással összeegyeztethetetlen fertőző betegségek kiszűrése,
- alapvető egészségügyi tájékozódás.

A befogadó csoportban való tartózkodás idején:

- alapos fizikális vizsgálat,
- részletes anamnézis felvétel,
- fogászati szűrés,
- AIDS szűrés,
- indokolt nagylabor.

2. Megbetegedettek gyógyítása

- A fenti befogadó vizsgálatok során kiszűrt betegek szakorvosi vizsgálatának biztosítása, gondozásba kerülésük esetén a rendszeres kontroll megvalósítása.
- Szükséges gyógyászati segédeszközök beszerzése az anyagi lehetőségeken belül.
- Az akut megbetegedések gyógyítása intézetben belül, a napi rendelésen történik. Természetesen, ha szükséges, speciális szakrendelés konzultációjával.

3. Egészséges életmódra és családi életre való nevelése

Egész éves folyamatos feladata az egészségügyi részlegben dolgozóknak

- napi gyakorisággal a rendelésen megjelenőknél, a napi kezelések, vagy az egyéni beszélgetések során,
- csoport szinten az egészségügyi team által a csoportok számára felajánlott témákban interaktív beszélgetések a délutáni foglalkozások idején (ezek különösen akkor hatékonyak, ha aktualizáltak pl. egy csoporttag betegsége idejére),
- a betegség tudatos megelőzésére való nevelés során fontos feladatunk a lehetséges veszélyekre való figyelemfelkeltés, az elkerülés lehetőségének megmutatása, jutalmazása,
- AIDS szűrés,
- fertőző betegségek, védőoltások biztosítása,
- munkahelyi balesetek, elsősegély nyújtási ismeretek,
- vashiányos vérszegénység, helyes táplálkozás,

- allergia, kórokozó ágens megkeresése, esetleges kiküszöbölése (pl.: étel).

Az egészségügyi részleg sarkalatos igénye - mely megvalósítása során szorosan együtt működik az intézet pszichológusaival -, hogy az intézetbe beutalt többszörösen hátrányos helyzetű, súlyos magatartásproblémákkal küzdő, gyakran mentálisan is retardált fiatalok beilleszkedéséhez, neveléséhez az eszköz a pedagógia legyen. Pszichiáteri gyógyszeres segítséget csak kivételes esetekben vegyen igénybe az intézet. Ilyen mentalitással tartható 5% alatt már évek óta a pszichiátriai gyógyszereket szedők létszáma.

4. A társadalomba való be-, illetve visszailleszkedés elősegítése

- drogos fiatalok bíró által előírt, drogambulancián történő elterelésének megvalósításában való részvétel,
- az egyre gyakoribb előfordulású, Hepatitis B, illetve Hepatitis C vírussal fertőzött fiúk kiszűrése, megfelelő gondozásuk biztosítása, életigenlésük intenzív támogatása,
- a javító nevelésre ítélt fiatalok körében a korábbi szülői elhanyagolás miatt elmaradt egészséget veszélyeztető műtétek megvalósítása.

IV.

Egészségfejlesztő mentálhigiénikus, lelkesz szakmai tevékenysége

1. Egyházi foglalkozások

Szakmai program az egyházi foglalkozásokhoz

Egyházi foglalkozások szükségessége

A javítóintézetbe kerülő fiatalok többségének nincs vallási identitása. A fiatalok többsége a civil életben nem járt templomban, nincs mérhető fogalmuk a Bibliáról, Istenről, hitelétről, a bűn következményéről, az örök életről. A halál, az elmúlás sok negatív képpel és babonás félelemmel párosul. A javítóintézetben lévő fiatalok részére, a 2013.évi CCXL. törvény 355. § (1) e) pontjában foglaltak szerint biztosítjuk vallásuk gyakorlását. Ennek egyik lehetősége, hogy részt vehetnek, a javítóintézet alkalmazásában lévő egészségfejlesztő mentálhigiénikus,

baptista lelkész által szervezett egyházi foglalkozásokon. A foglalkozásokon való részvétel önkéntes.

Célcsoport

A javítóintézetben lévő fiatalok különböző élethelyzetben vannak, mentális állapotuk hullámzó, értelmi képességük változó. Nagyon eltérő családi környezetből érkeztek, erkölcsi és etikai normájuk különböző. Számukra kell - gondolkodásuk és intelligenciaszintjük figyelembevételével- a pozitív változás igényével értéket közvetíteni, és a különböző deviáns magatartási formákat korrigálni.

Várható eredmények

- a kialakított foglalkozási tematikában közvetített igazságok megértése, valamint azok értelmi megfontolás által életet formáló erővé válása a fiatalok életében,
- a Biblia (mint Isten kijelentése) megismerése, a benne foglalt értékek alkalmazása az egyéni életre vagy a csoportra,
- a hit általi gondolkodás értékelése és megtartása,.
- az élet változásához kapott segítség megismerése

A foglalkozások formái

- heti csoportfoglalkozások,
- havonta egy egyházi foglalkozás, melyen, a környéken élő egyházak fiataljai is részt vesznek,
- egyéni lelki gondozás, csoportos fejlesztés.

Csoportfoglalkozások

A foglalkozásokra két heti rendszerességgel kerül sor, melyeken a fiatalok részvétele önkéntes. Helyszíne az ökumenikus imaterem, ahol minden feltétel biztosított, az egyházi foglalkozás zavartalan lebonyolításához. Időpontjai a csoportok heti rendjében rögzítettek. A foglalkozások tematikus felépítésük, de igazodik az aktuális helyzethez, a felmerülő

gondokhoz, problémákhoz. Az egyházi foglalkozások tematikája az Áhítat című baptista kiadvány vasárnapi igéi mentén halad.

A foglalkozások tematikája

Téma	Óra	Megvalósítás módja	Fogalmak	Célkitűzés
Biblia	2	Különböző fordítások bemutatása	Ószövetség, Újszövetség, Zsoltárok könyve, Mózes 5 könyve	Eligazodás a Bibliában
Lelkiség, alázat, elkötelezettség	2	A fiatalok véleményének meghallgatása, szükség szerinti korrigálása	látszat, valóság, hajlíthatóság	Helyes fogalomkör kialakítása
Isten	2	Bibliai kijelentés	Ószövetség Istene, Újszövetség Istene, gyülekezet Istene	Bibliai tisztánlátás
Izráel népe	2	Tanítás	Ósatyák, 12 törzs, királyság	Helyes eligazodás a Bibliai kijelentésében
Izráel népe Jézus idején	2		Farizeusok, írástudók, tanítványok	
Életváltozás I.	2		Bűn, bűnbánat, megváltás, újjászületés	A fiatalok gondolkodásának helyes irányban tartása
Életváltozás II.	2		Gyülekezet, hitvallás, keresztség	
Harag vagy önfegyelem	2	Színjáték	Harag, bűn, mérgeződés, duzzogás	Önkontroll, önfegyelem fejlesztése
Félelem vagy hit	2	Tapasztalatok megosztása a fiatalok részéről	Erőszak, önbizalomhiány	Belső értékek fejlesztése
Önzés vagy nagylelkűség	2		Helytelen magatartás, megosztás öröme	

Büszkeség vagy alázat	2		Csak én létezem?	Másokra való figyelés megerősítése
Hálaadás	2		A köszönet fontossága	
Helyes életvitel	2	Tanítás	Lustaság, szorgalom, kételkedés, bizalom	Társadalmi és egyházi értékek megismertetése, gyakorlati alkalmazása
Helyes társadalmi és egyházi megbecsülés	2		Irigység, megalégedés, neheztelés, megbocsátás	
Önbecsülés	2	A fiatalok véleményének meghallgatása, helyes irányba terelése	Ki vagyok én?	Helyes önértékelés elősegítése
Csendesség	2	Fiatalok véleményének meghallgatása, tanítás	Egyéni Igeolvasás, elmélkedés, imádság	A fiatalok keresztyéni gondolkodásának fejlesztése
Kísértés és bűn	2	Bibliai történet elemzése	Kívánság, vágy, tett	A környezet hatásainak helyes értékelése
Megtegyem, vagy ne tegyem?	2	József történetének megismerése	Lehetőség, alkalom, szabad akarat	A jó melletti döntés, a pillanatnyi veszteség helyes értékelése
Engedelmesség	2	Szerepjáték	Miért, kinek, mindig	A jó és a rossz közötti mérlegelés, helyes döntés
Párkapcsolat	2	Tanítás	Férfi, nő, gyermek, rokon	Házasság fontosságának elfogadása, helyes családi életre nevelés
Szerzett ismeretek továbbadása	2	Párokban történő megbeszélés különböző témákról	Eddig tanult fogalmak alkalmazása	Az ismeretek mélyítése, automatizmusá tétele
Barátság, baráti kör	2	Dávid és Jonatán történetének megismerése	Ki a barát? Meddig tart a barátság?	Helyes kapcsolatrendszer kiépítésének képessége, illetve azok ápolására való késég kialakítása

Közös alkalmak

Évente 9 alkalommal van lehetőség egyházi vendégszolgálatra. Ezen alkalmakkor különböző gyülekezetek képviselői, - általában kortárs csoport – tartanak áhítatot. Ezek az alkalmak élnek a közösségi élmény pozitív hatásával. Ezen foglalkozások hétvégére esnek, ügyelve arra, hogy ünnepek előtt hangsúlyozottabban kapjanak szerepet.

Egyéni lelki gondozás

Egyéni lelki gondozást kezdeményezhet a fiatal, valamint a vele foglalkozó felnőtt, tanár, egészségügyi dolgozó, vagy az egyházi foglalkozást vezető személy.

Az egyéni lelki gondozás célja

- a fiatal gondolkodásmódjának megváltoztatása, az önmagáról való pozitív gondolkodás elősegítése, önfogadás, a környezetéről való pozitív gondolkodás, tetteinek értékelése,
- az öngondoskodás képességének fejlesztése, szerzett ismereteinek alkalmazása,
- nyílt és őszinte megnyilvánulás tetteiről, hogy a hallgatás okozta önmarcangolás, ne lehessen boldogulásának akadálya,
- a kommunikáció elősegítése.

V.

Szakmai program az erkölcs tanításához

Bevezetés az erkölcs tanításához, cél és feladat

Intézetünkben halmozottan sérült fiatalokkal találkozunk, akiknek nincs valós szellemi és erkölcsi alapjuk, tartásuk. Életüket saját bevallásuk szerint különböző drogok használatával, a szórakozás következményeivel nem számolva tették tönkre tizenévesen. Segítségre van szükségük ahhoz, hogy a javítóintézet keretein belül újra felépíthessék az egyéni életüket, amellyel a közösségben és a javítóintézet elhagyása után helyesen élhetnek. Erkölcsi, etikai normáikra nagy hatással van a média, az ott közvetített értékrend. Az onnan átvett értékrend kihat viselkedésükre, öltözködésükre, érzéki vágyaikra. A torzult értékrend korrigálása

érdekében szükség van egy jól megalapozott erkölcsi oktatásra, hogy a megismert igazságok alapján, szabadon választhassanak fiataljaink a jó és a rossz között, felvállalva döntésének következményeit.

A fiatalok változásának érdekében szerveztük meg az erkölcsoktatás, bízva abban, hogy az értelmes jövő építését közülük egyre többen fogják felvállalni.

Ezért került bevezetés az erkölcsoktatás, mely a csoportok délutáni foglalkoztatási rendjébe illeszkedik. A javítóintézetben olyan fiatalok élnek, akiket eddigi környezetük rántott magával. Szinte semmilyen ismeretük nincsen sem a vallásról, sem a társadalomról.

A felállított tematikában megfogalmazott következtetések formáló erővé válhatnak a fiatalok életében, amelyek pozitív irányba mozdíthatják el életüket, így válhatnak a családnak, a lakókörnyezetnek és az egész társadalomnak értékes tagjává. A fiatalokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy megértsék, lehet értelmesen élni, az életnek van értelme még akkor is, ha sok nehézséggel kell is megküzdeni. Megtanulhatják, mi az ember és az emberiség küldetése.

Fő célkitűzés:

- Egyéniség, egyediség, valamint a csoport kohéziójának fejlesztése.
- Csoportfoglalkozás olyan fiatalok részére, akik a tananyaggal lemaradtak.
- Olyan foglalkozások szervezése, melyek témái a fiatalok számára érdekesek.
- Egyéni beszélgetés olyanokkal, akiket a pszichológus javasol a probléma megjelölésével
- Egyéni beszélgetés olyanokkal, akik ezt igénylik a nevelőtanár közvetítésére

Csoportfoglalkozások felépítése

- Ismétlés
- Bemelegítő beszélgetés, helyzetfelmérés
- Probléma felvetése
- Tanítás a problémáról
- Záró gondolatok, feladatok kiosztása a következő alkalomra

Etika, erkölcsstan foglalkozások tematikája

Téma	Óra	Megvalósítás módja	Fogalmak	Megfigyelés	Célkitűzés
Mi az erkölcs? - vallás és erkölcs, - világnézet és erkölcs,	2	Vélemények meghallgatása a helyes irány ismertetése	jellem, hajlam, magatartás, erkölcs, morális indíték	egoizmus, altruizmus, önzetlenség, áldozatkészség	Önálló vélemény alkotása és megosztása, esetleges korrigálása
Az erkölcsstan részei: - az elvek erkölcsstana - a köteleességek erkölcsstana - a tökéletesség erkölcsstana	2	Önkéntes szerepjáték	jótett, bűn, kötelesség, nyitottság	örökletes és hagyományos cselekvések értékítélete	A fiatalok egyéni választásának, felelősségének fejlesztése
A szabad akarat és következményei: - felelősség - tetteink következménye - bűn és következménye	2	A téma játékos megbeszélése	felelősség, vágy, szenvedély, tudatosság, megszokás, megfélemlítés	kortársak véleménye, keresztény irány, öröklöttség	Tetteinkért felelősség vállalása, kiállás és érvelés
Erőtartalékaink az erények: - természetes erény - szerzett erény - természetfeletti erény	2	Példaképek keresése: író, színész, művész, közösségi ember	erény, okosság, mértékletesség, bátorság, igazságosság, törvény, szociális igazság	vallásos élmény, keleti vallások üzenete, kínai erkölcs üzenete	Az értelem által választott jó irányok megerősítése, nyitottság más kultúrák, vallások megismerésére
Erkölcs a hétköznapiakban: - jogrendszer ismerete - beszámíthatóság fogalma - fogyatékoság	2	Közlekedés, vásárlás, színház, mozi	erkölcs és politika, erkölcs és gazdagság		Helyes tájékozódás fejlesztése

Előítéletesség a hétköznapiakban: - bátorság és erőszak - nyitottság - tolerancia	2	Házi dolgozat készíttetése, elemzése	bátorság, vakmerőség, gyávaság, erőszak, önvédelem, előítélet		Mások megbecsülése, segítése helytől és helyzettől függetlenül
Férfi és női szerepek: - nemiség kérdése - ebből fakadó felelősség	2	Saját tapasztalatok és vélemények közös értékelése	szexualitás, családalapítás, gyermekek nevelése, hűség, kötelesség, Szexus, Erosz, Agapé	viselkedés, udvarlás, ismerkedés	Helyes életszemlélet kialakítása
Szerelem és házasság: - korai kapcsolat - érzelmi, testi, anyagi feltétel	2	Átélt tapasztalatok megosztása	társ fogalma, Isten célja, ember akarata	tradicionális házasság, egyneműek kapcsolata	Megtanulni, hogy a házasság egy egész életre szól
Az emberi társadalom: - egyén - közösség	2	Érdekek vizsgálata, napi élmények tapasztalatok megosztása, helyünk keresése a világban	öntudat, az ember, mint csoportlény, magány, beszéd és kommunikáció	jó és rossz közösség	A közösségben rejlő értékek felfedezése és megosztása a közösség tagjaival
Munka, gazdagság, alkotás: - tevékenység munkával - jog és kötelesség - tehetség és munka	2		munka ára, munka és tanulás, lustaság, kultúra, művészi alkotás		A munka helyes értékelése, a munka szeretetének és örömének elsajátítása
Életszínvonal, életminőség: - jólét - segély	2	Élethelyzetek kel való ismerkedés	kiszolgáltatottság, kiszámíthatóság	betegségek, szórakozások	Az átlag életszínvonal iránti érdeklődés felkeltése

Az ünnepek jelentősége életünkben: - nemzeti ünnepek - egyházi ünnepek	2	Kialakult szokások megértése, ajándék készítése	negatív, pozitív ünneplés	összemosódás	Az ünnepek tartalmának megismerése és elfogadása
Hit, vallás, világnézet: - hitről általában - Isten hit	2		materialista, idealista világnézetek, világvallások		Helyes választás lehetőségének kínálása, a választás tiszteletben tartása

VI.

Drámapedagógiai foglalkozások

Korrekciónyelés, tehetséggondozás javítóintézeti keretek között

A reszocializáció lehetőségei a javítóintézetben

„A fiataikorúak reszocializációja olyan komplex és speciális nevelési (fejlesztési) folyamat, melynek célja az antiszociális fejlődésirányú vagy bűnelkövető fiatalok speciális szükségleteinek (szociális, nevelési-oktatási, mentálhigiénés, egészségügyi) teljes körű vagy/és célszerű kielégítése által szocializációs szintjük javítása és reintegrációs esélyeinek növelése.” (Volentics Anna: Gyermekvédelem és reszocializáció. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999. 78. o.).

A reszocializáció speciális nevelési, fejlesztési jellege az érintett fiataikorúak sérülésspecifikus szükségleteiből s azok kielégítésének speciális módszerigényéből adódik. A gondozást/nevelést igénylő fiatal szocializációs hiányai és/vagy zavarai az elsődleges (család) és/vagy a másodlagos (iskola, tágabb társadalmi környezet) szocializációs közegek mulasztásaiból erednek. E tény alapvetően igényli egyrészt a gondozás komplexitását, másrészt a többféle reszocializációs formát, módszertani oldalról, pedig a speciális pedagógiai képességfejlesztést és oktatást, továbbá a mentálhigiénés és segítő programok különböző változatait.

Dráma, mint a reszocializáció egyik eszköze

Pedagógiai értelemben a dráma "olyan játék, amely felépít egy képzeletbeli világot, szereplőit ebbe bevonja, valós problémákkal ütközteti őket, s ezáltal valós tudásra és tapasztalatokra tesznek szert. A dráma ereje abban rejlik, hogy: a dráma - cselekvésnek tűnik. Cselekvésbe ágyazott gondolkodás ez, melynek célja a jelentésteremtés, közvetítő közege pedig két kontextus (a valós történet és a megjelenített tartalom) kölcsönhatása" - fogalmazza meg Gavin Bolton a módszer lényegét.

Hozzásegít ahhoz, hogy egy-egy téma valódi élménnyé váljon a fiatalok számára, élethelyzetként, akcióként éljék meg azokat, hozzásegítve őket saját gondolataik, ötleteik kifejezéséhez és gyakorlati megvalósításához. (A tanár sokkal inkább tevékeny részese, mint irányítója a történeteknek - gyakran kiszolgálója, illetve facilitátora a fiatalok ötleteinek.

Jonathan Neelands a *Dráma a tanulás szolgálatában* (Magyar Drámapedagógiai Társaság, Budapest, 1994.) című munkájában azt emeli ki, hogy a gyereket, nem passzív befogadóként, hanem aktív jelentésadóként, jelentésteremtőként kell értelmezni, aki közvetlen környezetéről számottevő ismerettel, tanulási tapasztalattal rendelkezik. Ezt nem a világ objektív, elméleti megismeréseként, sokkal inkább érzéki és gyakorlati kapcsolatfelvételtként értelmezhetjük, s mindez értelmezhető általános pedagógiai kiindulópontként is.

Jellegéből adódóan a tanítási dráma módszerével a saját kultúra számos eleme, vonatkozása (mesék, versek, dalok, hagyományok) építhető be a foglalkozásokba, amelyek az identitás erősítésének, illetve más kultúrák (hasonlóságok és különbségek) megismerésének, sőt megértésének irányába hatnak.

A gyerekeken megfigyelhetjük, hogy leghatékonyabban cselekvés közben tanulnak. Az is megfigyelhető, hogy a gyerekek többnyire meglévő tapasztalataikat használják fel arra, hogy az új ismereteket, információkat értelmezzék, és amennyiben megadjuk nekik a lehetőséget az ismert és az ismeretlen tartalmak közti hidak megépítésére, akkor újszerű tanulói státussal is felruházzuk őket, illetve segítséget adunk ahhoz, hogy saját tanulási módszereiket kialakítsák: *tanulva* tanulni segíthetjük őket.

A drámapedagógia az a - tanítás és nevelés számos vonatkozásában alkalmazható - módszer, amely más műalkotásokhoz hasonlóan képzeletbeli világot teremt. A résztvevők játéktevékenységet folytatnak, szereplőként vannak jelen.

Drámafoglalkozások a javítóintézetben

Gavin Bolton értelmezésében a játék az élővilágban mindig a felnőttkori, valós helyzeteket szimbolizálta, az éles, az állatvilágban szó szerint is vérre menő szituációt képezte le oly módon, hogy ez jártasságot biztosítson az adott szituációban, és megoldási alternatívákat tárjon a résztvevők elé. Emellett minden korban fontos szerepet töltött be a kapcsolatteremtésben is. A jó pedagógia a játék mindkét jellemzőjét képes használni.

A színjátszás célja

- a színjátszás tanulásának célja az értelem, az érzelem, a fizikum, a jellem harmonikus és differenciált fejlesztése,
- a jól alkalmazott dramatikus nevelés elősegíti: a csoportban, közösségben tevékenykedő ember aktivitásának serkentését, ön- és emberismeretének gazdagodását,
- a drámajátékban, a táncban a fellelhető öröm és szabadságélmény megtapasztalására,
- a fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése,
- helyzet meghatározási és döntési képességek erősítése,
- az alkotóképesség, az önálló, rugalmas gondolkodás fejlesztése,
- az összpontosított, megtervezett munkához szoktatás,
- a testi, térbeli biztonság javulását, az időérzék fejlesztése,
- a mozgás és a beszéd fejlesztése: szép és kifejező voltának formálódása,
- a résztvevők korának megfelelő formában viselkedési bátorság, biztonság nyújtása az élet sok területén (pályaválasztás, ügyintézés, családi, iskolai gondok stb.), úgy, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák.

Drámajáték foglalkozások

A tevékenység célja a fent említettek mellett, hogy a napi gondokat, problémákat kezelje. A zárt körülmények között élő fiatalokban rengeteg düh, keserűség, agresszivitás, lelki fájdalom, gyűlik össze, és az ilyen foglalkozások lehetőséget adnak ezek oldására, enyhítésére. A foglalkozások alapelve az önkéntesség a célok sikeres eléréséhez. A drámajáték foglalkozásokon az aktív részvételt igénylő játékok konvenciók mellett a relaxációs technikák, a mese, vers, zenehallgatás, és a tánc (cigánytánc, diszkótánc) is fontos szerepet kap.

Drámaműhely

A drámaműhely foglalkozásokra a fiatalok önként jelentkezhetnek. A csoportba kerülésüknél figyelembe véve képességüket, magatartásukat - ez utóbbi nem teljesen kizáró ok - és egyéb körülményeket (meddig van az intézetbe, stb.) A műhelyben lehetőség nyílik tehetséggondozására, korrekciós nevelésére, a fiatalok önkifejezésére. Saját maguk írnak, alkotnak, részt vehetnek művek létrehozásában, amit megfelelő körülmények között - Nyitott kapuk, színházi előadások – be tudnak mutatni.